

Güncel Gelişmeler Işığında Türkiye’de Toplum Destekli Polislik*

İbrahim ARAP

Doç. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, İzmir-Türkiye

OCRCID: 0000-0001-5890-5927

ibrahim.arap@deu.edu.tr

Öz

Küreselleşme sürecinde devlet ve kamu yönetimindeki değişim devletin temel işlevlerinden birisi olan güvenliğin sağlanmasında da yansımalarını bulmaktadır. Dünyadaki gelişmelere koşut olarak, Türkiye’de güvenliğin sağlanması yeni gelişmelerden etkilenmektedir. Bu çalışmada 1980’li yıllarda başlayan kamu yönetimindeki yeniden yapılanma sürecinin Türkiye’de Emniyet Örgütüne ve güvenlik hizmetine nasıl yansıdığı yeni bir polislik stratejisi olan Toplum Destekli Polislik (TDP) bağlamında incelenmektedir. Çalışmada ilk olarak TDP modeli kavramsal olarak açıklanmış ve daha sonra Türkiye uygulamasına yer verilmiştir. TDP, Emniyet Örgütündeki yeniden yapılanmanın önemli unsurlarından birisidir. 2009 yılı içerisinde 81 ilde uygulanmasına başlanan TDP projesinin zaman içerisinde güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesinde temel polislik stratejisi olması olasıdır. Bununla birlikte, 2009-2017 yılları arasındaki gelişmeler bu olasılığı teyit etmemektedir.

Anahtar Sözcükler: Yönetişim, Güvenlik Yönetişimi, Emniyet Genel Müdürlüğünde Yeniden Yapılanma, Toplum Destekli Polislik.

---

* Bu çalışma Prof. Dr. Yeşim E. Şahin yönetiminde 2009 yılında hazırlanan “Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Bağlamında Devletin Temel İşlevlerinden Olan Güvenlik Hizmetlerindeki Dönüşüm” başlıklı doktora tezinin belirli bölümlerinin gözden geçirilmiş ve 2009-2017 yılları arasındaki gelişmelerle güncellenmiş biçimindedir.

Community Policing In The Light Of Recent Developments In Turkey

Abstract

State and its administrative structure has underwent a major transformation during the globalisation process. As a result, this transformation has effected policing which is among the essential functions of the state. Turkey, like many countries, has been under the influence of these developments. This study aims to analyse the transformation of policing as part of the restructuring of the Turkish Public Administration. Community Policing is one of the important elements in restructuring the General Directorate of Security. It is likely that Community Policing which has been introduced in 81 provinces in 2009 would be the basic strategy of policing in the future. However, recent developments between 2009-2017 have not confirmed this possibility

Keywords: Governance, Security Governance, Restructuring the General Directorate of Security, Community Policing.

GİRİŞ

Devletin temel işlevlerinden birisi olan güvenliği sağlamak, tarihsel olarak birbirinden farklı yöntemlerle yerine getirilmekle birlikte devlet var olduğundan bu yana süregelen bir olgudur. Modern devletle birlikte sanayi devrimini takip eden süreçte güvenlik profesyonelleşmiş bir kamusal örgüt tarafından yerine getirilmeye başlanmıştır. Güvenlik kavramının modern devletin toplumu yönetme, yönlendirme ve denetlemesi bakımından da büyük önemi bulunmaktadır. Weber’in tanımlamasıyla fiziksel şiddetin meşru kullanımını başarıyla tekelinde bulunduran modern devlet,¹ güvenlik adına “istisnai önlemler”i haklı gösterebilmektedir. Devletin, “zor kullanma”yı da kapsayan güvenliği sağlama işlevi, özellikle modern devletle birlikte bir kamu hizmeti niteliği de kazanmıştır. Yurttaşların güvenliğini sağlamak devletin topluma sunmak zorunda olduğu temel bir kamu hizmeti haline gelmiştir.

Küreselleşme sürecinde devletin yeniden yapılandırılması güvenlik kurumlarını da etkilemektedir. Devletin kolluk güçleri tarafından, kamu yararına dönük bir kamu hizmeti olarak sunulan güvenlik hizmeti günümüzde ticarileşmekte, özel sektörün kâr sağladığı bir alan haline gelmektedir. Modern devletin güvenliği sağlamada tekel olma özelliği aşınmakta, polisin yanı sıra gönüllü ve özel güvenlik devreye girmektedir. Düzenleyici devlet ve Yeni Kamu İşletmeciliği anlayışı doğrultusunda gerçekleştirilen yeniden yapılanma sürecinin dünya ölçeğinde polis örgütlerindeki etkisi özel güvenlik, yerelleşme, sivilleşme, gönüllü güvenlik gibi unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeniden yapılanma süreci bir bütün olarak çözümlendiğinde geri dönüşler içerse de bir kamu hizmeti olarak güvenlik hizmetinin özelleştirilmesi ve gönüllülere devredilmesi doğrultusunda bir eğilim olduğu, en azından kamu güvenlik örgütlerinin iş yapış biçimlerinde özel sektörün iş-eylem biçimlerini benimsemiş eğilimleri görülmektedir.

Bu çalışma modern devletin temel işlevlerinden biri olan güvenlik hizmetinde meydana gelen değişimin Türkiye’ye yansımalarını ve etkilerini Toplum Destekli Polislik (TDP) bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Güvenlik alanındaki dönüşümün yönü ve nedenlerinin anlaşılması devletin demokratikleşmesi ve kamu yararına yönelik nasıl bir tutum ve davranış belirleyeceğinin anlaşılması bakımından önem taşımaktadır. Küresel ve ulusal ölçekte uygulanan ve gönüllü polislik uygulamasını da içeren Toplum Destekli Polislik (TDP) modeli Türkiye’de içsel etkenlerin yanı sıra Avrupa Birliği’nin ve diğer Batılı polis örgütlerinin etkisiyle yaşama geçirilmiştir. Bir boyutu yumuşak polislik stratejisi olan TDP’nin diğer boyutu güvenlik yönetiminden “güvenlik yönetimi”ne geçiştir. Çalışmada TDP stratejisinin güvenlik hizmetine etkileri, Emniyet Örgütünde yarattığı değişim, güvenliği sağlamada ve toplumu yönetip denetlemede kullandığı pratikler, TDP’nin kamu yararına dönük bir işlevsellik kazanıp kazanamayacağı sorgulanmaktadır. Çalışma kapsamında literatür incelemesinin yanı sıra 2008-2017 yılları arasında

---

¹ Max Weber, *Sosyoloji Yazıları* (Çev. T. Parla), İstanbul, İletişim, 1998.

otuzu aşkın çeşitli rütbelerde ve farklı birimlerdeki Emniyet Örgütü personeli ile yapılandırılmamış görüşmeler yapılmıştır.

TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİĞİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Polislik görevinin özel bir devlet kurumu tarafından yapılır oluşu, modern döneminin bir ürünüdür. Tarihsel olarak bakıldığında, bugün polisin görevi sayılan görevlerin bir kısmı toplumun tüm bireyleri tarafından doğal görev ve bir toplum üyesi olmanın gereği olarak yapılırdı.² Modern polis örgütünün kurulmasıyla birlikte devletin görevi olarak düşünülmeyen bazı görevler polis tarafından yerine getirilmeye başlanmış, halk zamanla polislik işinden soyutlanmıştır.³ Günümüzde polisin halkın güvenlik endişelerini gidermede yeterli olmadığı ya da bu amaçla sağlanacak hizmetlerin bütününe polis tarafından yerine getirilmesinin gerekli olmadığı biçiminde bir görüş vardır. Bu görüşe göre, halkın güvenlik endişelerini giderecek biçimde hizmetler çeşitlenmelidir. Özel güvenlik kullanılmalı, toplum destekli projeler üretilmeli ve gönüllü polis (special constables) uygulaması yaygınlaştırılmalıdır.⁴ Ayrıca, rütbe ve hiyerarşiye dayanan geleneksel polislik anlayışının yeni güvenlik anlayışı ile uyumlu olmadığı, emir-komutanın yerleşmesi gerektiği belirtilmektedir. Yurttaş müşteri gibi davranılmalı, suç ve tutuklama istatistikleri yerine kamuoyunun düşüncesine dayanan performans ölçümü yapılmalı ve polisin olumsuz davranışlarına ilişkin sivil denetim artırılmalıdır.⁵

Polisin toplumsal meşruiyetinin sağlanmasında suç önleme çalışmaları önemli bir araçtır. Suç önleme çalışmalarında polisin gerek imaj, gerek performans olarak kendisinden bekleneni veremediği durumlarda halktan gelen desteği kaybetmesi söz konusudur.⁶ 1960’lı yıllarda polisin salt suç ve suçla mücadeleye yönelmesinin polis-halk ilişkilerini zayıflattığı fark edilmiştir.⁷ Polise ve polis uygulamalarına duyulan güven erozyonu 1980’lerde sürmüştür.⁸ Klasik polislik anlayışının yetersizliğinin ortaya çıkması siyasetçileri ve polisi yeni arayışlara yöneltmiştir. Polisin performansı geliştirmek için bulunan çözümlerden birisi de, 1970’li yıllardan itibaren uygulanmaya başlanan ve 1980’li yıllarda popüler olan⁹ TDP’dir.

---

² Polis Sorunu ve Pol-Der Olayı, *Birikim*, Sayı: 46-47, 1978, s. 96-97.

³ Ferdan Ergut, “Polis Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 34, Sayı: 1, 2001, s. 62.

⁴ Stephen Savage, “Tackling Tradition: Reform And Modernization Of The British Police”, *Contemporary Politics*, Vol: 9, No:2, 2003, s. 182.

⁵ David Bayley, ve Shearing, Clifford, “The Future of Policing”, *Law & Society Review*, Vol: 30, No: 3, 1996, s. 591.

⁶ Ferdan Ergut, “Polis Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 34, Sayı: 1, 2001, s. 66.

⁷ James Doig, , “Polis Sorunları, Öneriler ve Yeniden Düzenleme Stratejileri”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 4, 1970, s. 63.

⁸ Robert Reiner, “Policing a Postmodern Society”, *The Modern Law Review*, Vol: 55, No: 6, 1992, s. 764.

⁹ David Bayley, *Gelecek İçin Polis*, Ankara, EGM Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2006.

Herkesin hakkında konuşmasına rağmen anlamı üzerinde çok az uzlaşma vardır.¹⁰ Tek bir tanımı bulunmayan TDP, polisle topluluk üyelerinin birlikte çalışmalarını¹¹ ve toplumun kamu güvenliğinin sağlanmasında daha aktif rol almasını içeren¹² bir yaklaşımdır.

TDP çok yönlü ve kimi zaman birbiri ile çelişkili bir ele alış getirmektedir. Bir yönüyle polisin meşruiyetini pekiştirmek için ihtiyaç duyduğu sivil bağlantıları¹³ elde etmesini sağlarken, diğer yönüyle polislik aleyhine gelişmeler içermektedir. Bir yönüyle polis örgütlerinde kaynak tasarrufu sağlama potansiyeli varken, diğer yönüyle ek kaynaklar gerektirmektedir. TDP’nin felsefesi, toplumun katılımı olmaksızın polisin suçları önleme ve soruşturmada başarılı olamayacağı anlayışına dayanır. Bu nedenle, polis toplulukları güvenlik hizmetlerinin pasif tüketicisi konumundan çıkartıp kamu güvenliğinin sağlanmasında polise katkıda bulunan aktif ortak durumuna getirmelidir.¹⁴

TDP’nin isim babası İngiltere’de emniyet müdürlüğü yapmış olan John Alderson’dur. Ancak Alderson’un ana fikrinin orijinal olmadığını, bu düşüncelerin modern polisliğin kurucusu Robert Peel’e kadar gittiğini de belirtmek gerekir.¹⁵ Peel (1788-1850) polisin görevini yerine getirebilmesi için, halkın saygısının kazanılması ve halkın işbirliğinin sağlanması, halkla ilişki kurulması gerektiğini belirtmektedir. Bu işbirliğinin düzeyi fiziksel güç kullanımını da azaltacaktır. En ünlü ilkesi, Polis halktır, halk polistir (The police are the public and the public are the police).¹⁶

Yıllar içinde TDP uygulamaları çeşitlenmiş, farklı uygulama programları ortaya çıkmıştır.¹⁷ Günümüzde TDP terminoloji altında yürütülen polislik proje ve programları çok çeşitli ve neredeyse “sınır tanımaz” durumdadır.¹⁸ Bu kapsamda şu uygulamalar sayılabilir; yaya devriye hizmetleri, çevresel düzenlemeler yoluyla (kamera, aydınlatma, uygun yerleşim yerleri oluşturulması vb.) suçların önlenmesi,

---

¹⁰ Jeremo Skolnick, ve Bayley, David, “Theme and Variation in Community Policing”, *Crime and Justice*, Vol: 10, 1988, s.4.

¹¹ Tülin İçli, “Toplum Destekli Polislik Amaçları ve Etkinliği”, *Polis Dergisi*, Sayı: 42, 2004, s. 125.

¹² Jeremo Skolnick, ve Bayley, David, “Theme and Variation in Community Policing”, *Crime and Justice*, Vol: 10, 1988, s. 4-5.

¹³ Tanıl Bora, *Medeniyet Kaybı*, İstanbul, Birikim, 2006, s. 216.

¹⁴ David Bayley, ve Shearing, Clifford, “The Future of Policing”, *Law & Society Review*, Vol: 30, No: 3, 1996, s. 588.

¹⁵ Cox ve Fitzgerald’dan aktaran, Bertus R. Ferreira, *The Use And Effectiveness Of Community Policing In A Democracy, Policing In Central and Eastern Europe: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West* içinde, Ed. Milan Pagon. 1996, <https://www.ncjrs.gov/policing/use139.htm>.

¹⁶ Larry Plummer, “Community Policing: Thriving Because It Works”, *Police Quarterly*. Vol: 2, No: 1, 1999, ss. 96-97.

¹⁷ Jeremo Skolnick, ve Bayley, David, “Theme and Variation in Community Policing”, *Crime and Justice*, Vol: 10, 1988, s.4.

¹⁸ EGMADB (Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı), *Toplum Destekli Polislik: Hizmet Standardı ve Kılavuz Belgeleri*, Ankara, EGMADB, 2007, s. 8.

okul ziyaretleri, halkla toplantılar, danışma kurulları, mahalle (komşuluk) gözetleme sistemi-gönüllü güvenlik, özel güvenlik, polisin çeşitli sosyo-kültürel etkinlikler yapması.

Skolnick ve Bayley kamuya karşı hesap verebilirliğinin artmasını, emir-komuta zincirinin yerleşmesini ve idari hizmetlerde sivil personel çalıştırmayı aşan sivilleşmeleri TDP uygulamaları arasında saymakta ve her yeniliği TDP olarak nitelendirmenin kavramının içini boşalttığını belirtmektedir.¹⁹ TDP uygulama programları arasında özel güvenlik de sayılmaktadır. Gleizal ve diğerlerine göre²⁰ TDP modeli; “büyük...yapılardan kaçınıp gönüllülüğü teşvik ederek faydalananlara en az masrafla en iyi hizmeti sunmayı gerektiren yeni bir kamu çalışması vizyonuna uygun düşer.” Polis ile kamu ve özel örgütlerin ve diğer sosyal aktörlerin ortaklığı üzerinde durur. Gönüllü polislik ve özel güvenlik gibi unsurları içerir.

TDP modelinin uygulanmasında ülkeden ülkeye ve ülke içinde bölgeden bölgeye farklı “yöntemler ve araçlar” kullanılmakta, uygulamalar arasında farklılıklar olabilmektedir. TDP, bir örgütteki tüm görevliler tarafından yapılabilmekte ya da uzman bir birime verilebilmektedir. Mevcut birimlere ya da bu amaçla özel olarak oluşturulacak bir birime verilebilmektedir. Toplum destekli (TD) polisler, devriye polislerine koşut olarak, mıntikalara dağıtılacağı gibi, bölgeler üzerinde çalışan gruplar halinde oluşturulabilmekte ya da merkeze konuşlandırılabilir. Yaya olarak, bisikletle ya da motorize olarak görev yapabilmektedirler. Ofiste, karakolda ya da aracında görev yapılabilmektedir. Bazı ülkelerde TDP çalışmalarına halkın katılımı mümkünken (polis karakol kadrolarında sivillerin çalışması, sivil telsizli devriyeler vb.) bazı yerlerde TD polisler yalnız çalışmaktadır.²¹ Genel olarak değerlendirildiğinde TDP’yi yerel taleplere odaklanan bir polislik yaklaşımı olarak değerlendirmek mümkündür.²²

TDP stratejisi ile “tepkici” polislik anlayışı yerine “önleyici” polisliğin önem kazandığı, önleyici polisliğin başarılabilmesi için de “halkın katılımı” kavramının öne çıktığı söylenebilir. Halkın katılımını sağlamak için polisin güç kullanma özelliğinin geri plana itilmesi önemli bir stratejidir. Önleyici hizmetlerin geliştirilmesi sadece suçu önlemek açısından değil ayrıca yurttaşlara hizmet açısından da önemlidir. Ancak bu konuda görev salt polislerin değildir. Tıpkı modern polis örgütü ortaya çıkıncaya kadar polislik işine herkesin katkıda

---

¹⁹ Jeremo Skolnick, ve Bayley, David, “Theme and Variation in Community Policing”, *Crime and Justice*, Vol:10, 1988, s.1, 5.

²⁰ Gleizal, Jean-Jacques, Domenach, Jacqueline G. ve Journes, Claude, *Batı Demokrasilerinde Polis*, Ankara, Temiz, 2000, s. 341-343.

²¹ David Bayley, *Gelecek İçin Polis*, Ankara: EGM Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2006, s. 110.

²² EGMADB (Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı), *Toplum Destekli Polislik: Hizmet Standardı ve Kılavuz Belgeleri*, Ankara, EGMADB, 2007, s. 9.

bulunması gibi, bu konuda da herkesin gönüllü katkısının alınması gereklidir.²³ Halkın katılımı bağlamında, halkın polise olan en büyük yardımı tanıklık ve ihbardır.²⁴ Polis hizmetlerinde halkın katılımının diğer unsurları; yurttaşların planlama ve operasyonlarda polise yardımcı olması, polisin suç önleme kampanyalarına destek sağlanması biçiminde olabilmektedir. Batı’da halkın güvenlik hizmetlerine katılımı il polis yöneticisini belirlemesine kadar varmaktadır. Halkın güvenlik hizmetlerine katılımı her ülke polis örgütünün istediği bir durumdur.²⁵

Geleri, polis-halk işbirliğinin sağlanmasında özel sektörün sürece dahil edilmesinin önemine dikkat çekmekte ve halkın temsilcilerinin polisiye konularda ve sorunlarda bilgi sahibi olması gerekliliğini vurgulamaktadır.²⁶ Önleyici polislik uygulamalarının başarısı için yurttaşlar suç önleme konusunda bilgilendirilmeli ve eğitilmelidir. Verilen desteğin “gönüllü” olması da önemlidir.²⁷

Polis örgütleri, suç önleme performanslarını geliştirmek için oluşturdukları stratejilerini toplumla paylaşmak ve bunları tartışmaya açmak amacıyla düzenli toplantılar yapıp, meclisler oluşturabilir. Danışma amaçlı olan bu meclisler polise yerel sorunlar ve ihtiyaçlar hakkında önerilerde bulunur. Halk şikayetlerini bürokrasi engelinden uzakta polisle yüz yüze tartışır. Bu toplantılar polise suç konusunda halkı eğitmek için fırsat verir ve suçla mücadelede halkla işbirliği yapılmasına olanak sağlar. Halkla yapılan toplantılar polisin performansı hakkında polise geri bildirim de sağlar. Uygulamada danışma meclislerinin bileşimi ve sayısı ülkeden ülkeye, aynı ülkede polis örgütünden polis örgütüne değişebilmektedir. Örneğin Avustralya New South Wales’da tüm polis karakollarında toplum danışma komiteleri oluşturulmuştur. Japonya’da aynı görevi polis noktaları yapmaktadır.²⁸

Güvenliğin sağlanmasına ilişkin kamu örgütlerinin, özel sektörün ve gönüllülerin katkılarının ideal bileşimi uzun süredir gündemde olan bir konudur. 1970’lerin sonu ile 1980’lerin başlarında güvenliğin sağlanmasında daha çok gönüllü yurttaşların ve özel güvenliğin kullanılması moda olmaya başlamıştır. Ancak güvenliğin ağırlıklı olarak özel kesimin finansal kaynaklarıyla sağlanması yoksul kesimler açısından dezavantaj yaratacaktır.²⁹

Apan’a göre, toplumu kamu güvenliğini artırmaya katılımda bulunmak için teşvik etmenin en etkili yollarından biri, sorun çözücü ve diğer kamu işlerine yardımcı

---

²³ Robert Reiner, “Polis, Sınıf ve Siyasa”, *Birikim*, Sayı: 46-47, 1978, s. 108.

²⁴ Herman Goldstein, “Kentsel Bazı Sorunlar ve Polis”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 4, 1970, s.90.

²⁵ Aytekin Geleri, *Önleyici Polislik*, Ankara, Seçkin, 2003,s. 75.

²⁶ Aytekin Geleri, *Önleyici Polislik*, Ankara, Seçkin, 2003,s. 53.

²⁷ Aytekin Geleri, *Önleyici Polislik*, Ankara, Seçkin, 2003,s. 29.

²⁸ David Bayley, *Gelecek İçin Polis*, Ankara, EGM Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2006, s.113-123.

²⁹ Lawrence Sherman, “Policing Communities: What Works?”, *Crime and Justice*. Vol.8, 1986, s.352.

olabilecek TDP’yi oluşturmaktır.³⁰ Ancak TDP’yi oluşturmak kolay değildir. Toplum katılımını zorlukları yenmede başarısızlığa yol açan bir etken olarak gören bazı bürokratlar, TDP’nin “toplumsuz” da yapılabileceğini iddia etmektedir.³¹ Skolnick ve Bayley TDP’nin sıklıkla “retorik” olarak kullanılabilirdiğini belirtmektedir.³² Pek çok üst düzey emniyet görevlisi TDP hakkında konuşmakta ancak uygulamamaktadır. Bir kısmı uygulamayı denemiş ve başarılı olamamıştır. Bir kısmı uygulamış ve başarıya ulaşmıştır. Bir kısmı ise halen uygulamaya çalışmaktadır.

TDP teorik olarak polis-halk ilişkileri açısından büyük ümitler sunsa bile uygulamaların istenen sonuçları vermediği tespit edilmiştir. Uygulamada bir takım sınırlılıklarla karşılaşmaktadır. Polislerin önleyici hizmetleri gerçek polislik olarak değerlendirmedikleri ve aktif hizmet olarak gördükleri diğer birimlerde çalışmayı tercih ederek kendilerine verilen görevleri önemsemedikleri görülmektedir. Diğer bir deyimle polis alt kültürünün önleyici hizmetlere karşı direnç göstermeleri TDP anlayışının iyi bir şekilde uygulanamamasına sebep olmaktadır. Ayrıca planlama, kurumlar arasındaki koordinasyondaki eksiklikler ve uygulama da çıkan bir takım sorunlar TDP’nin başarısını olumsuz yönde etkilemektedir. TDP’nin başarılı olabilmesinin ön şartı, polis alt kültürünün değiştirilmesidir. Polis alt kültürünün değiştirilebilmesi için öncelikle nitelikli personelin mesleğe seçilmesi gerekmektedir. Yasal düzenlemeler yapıp, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimin geliştirilmesi gerekmektedir.³³

Polis tek başına suçların önlenmesinde yetersiz kalmaktadır. Polisin halkın gözünde meşruiyetini sürdürebilmesi hem başarılı olmasına hem de yurттаşla karşı karşıya gelmemesine bağlıdır. Maliyet açısından ise, “önleme” “tedavi”den ucuzdur. Bütün bu nedenlerden dolayı polis örgütleri yeni bir strateji olarak TDP’yi, ihtiyaçlarına göre, değişik uygulamalar biçiminde benimsemeye başlamıştır. Dünyada polis örgütleri tarafından daha etkili ve verimli olduğu gerekçesiyle yeni bir strateji olarak uygulanmaya başlanan TDP, gittikçe yaygınlaşmaktadır, ancak sonuçları konusunda netlik bulunmamaktadır. Polis örgütleri içinde dirençle karşılaşabilen bu uygulama önümüzdeki dönemde güvenlik alanında bir süre daha gündemde kalacak görünmektedir.

TÜRKİYE’DE TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİĞİN KURULUŞU VE İÇERİĞİ

Yönetişim modelinin polis örgütlerinde uygulanması olan TDP kavramsal olarak 1990’lı yılların ikinci yarısından itibaren Emniyet Örgütünde gündeme gelmiştir.

---

³⁰ Ahmet Apan, “Toplum Destekli Polislik”, *Polis Dergisi*, S. 42, 2004, s. 14.

³¹ Ahmet Apan, “Toplum Destekli Polislik”, *Polis Dergisi*, S. 42, 2004, s. 16.

³² Jeremo Skolnick, ve Bayley, David, “Theme and Variation in Community Policing”, *Crime and Justice*, Vol.10, 1988, s.16, 35.

³³ EGMEDB (Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı), *Toplum Destekli Polislik: Genel Geliştirme Eğitimleri*, Ankara, EGMEDB, 2004, s.18.

Yurtdışında lisansüstü eğitim yapan ve Polis Akademisinde görevlendirilen akademisyenler TDP’yi derslerinde ve çalışmalarında gündeme getirmişlerdir. Ayrıca, Polis Dergisi’nde konuyla doğrudan ya da dolaylı ilgili yazılar çıkmaya başlamıştır. 1996 yılında Polis Dergisinin 7. sayısında yer alan “Toplum Polisliği” başlıklı çeviri yazı ilk örneklerdendir.³⁴

1990’lı yılların başından başlayarak ve özellikle 1990’ların sonlarına doğru “şeffaf karakol”, “pembe karakol”, “pembekol” söylemleri hem siyasal düzlemde, hem de Emniyet Örgütü içinde kullanılmaya başlanmış, Emniyet Örgütü yurttaşlarla ilişkilerini geliştirmek amacıyla “Huzur Toplantıları” adı altında uzun yıllar süren bir uygulama başlatmıştır.³⁵ Bu yılların Türkiye’de askeri darbenin etkilerini yavaşta olsa üzerinden atmaya başladığı zaman dilimi olması dikkat çekicidir.

“Şeffaf karakol” uygulaması, karakolların modernize edilmesi ile sınırlı, birkaç iyi örnek uygulamanın dışına çıkamayan biçimsel, imaja dönük girişimler olarak kalmış, yeni ve kalıcı bir perspektif sağlanamamıştır. Biçimsel kalsa da bu yöndeki çabaların Türkiye’nin demokratikleşmesi süreci ve AB ile bağlantısı olduğunu düşünmek yerindedir. 1987 yılında Türkiye’nin AT’ye tam üye olmak üzere başvurması sonrasında 1991 yılındaki siyasal iktidar değişikliği, 1995 yılında belirli ölçüde de olsa demokratikleştirici yönde Anayasa değişiklikleri, 1996 yılında gümrük birliği ve 1998 yılında AB’ye üyelik için belirlenmiş kriterler ışığında ilk ilerleme raporunun yayımlanmasını hatırlamak gerekir. AB ile her yakınlaşma, Emniyet Örgütünün “yumuşak” polislik için adım atması ile karşılık bulmuştur. Kuşkusuz Emniyet Örgütünün Batılı polis örgütleriyle yakın temas içinde olması AB ile uyum sürecine daha yatkın olmasını da sağlamıştır. 1999 yılında Helsinki Zirvesi sonrasında Türkiye’ye adaylık statüsünün tanınması ve mali fonların kullanılabilmesi, Emniyet Örgütünde bazı projelerin yaşama geçmesi için motivasyon sağlamıştır. Bütün bu süreç TDP için bir altyapı oluşturma dönemi olarak değerlendirilebilir.

AB Helsinki Zirvesinde Türkiye’ye adaylık statüsünün tanınması ile birlikte Türkiye ile AB arasında mevzuat ve uygulama açısından yakınlaşma, işbirliği ve etkileşim artmış buna bağlı olarak ortak projeler geliştirilmeye başlanmıştır. 1999

---

³⁴ Understanding Community Policing adlı kitabın bir bölümünün çevirisi olan yazı İnterpol Dairesi Başkanlığı’nda görevli bir komiser yardımcısı tarafından çevrilmiştir.

³⁵ Huzur toplantıları günümüzde TDP çatısı altında sürmektedir (bkz. TDP Yönetmeliği, md. 58-60). Yönetmeliğe göre amaç güvenlik hizmetlerine halkın katılımını sağlamaktır. Huzur toplantıları katılım araçlarından biri olup bilgilendirme (insanlara neyin yapılacağını anlatılması) ile görüşlerinin sorulması (danışma) aşamalarını içermektedir Bununla birlikte, hizmetlerin yapılmasına katılım söz konusu değildir. Örneğin Belediye Kanunu md.77’de yer aldığı biçimiyle gönüllü katılım boyutu bulunmamaktadır. Nitekim, TDP yönetmeliğinin 4. md.si vatandaş katılım programlarını güvenlik hizmetlerinin geliştirilmesi kapsamında toplumun bilgilendirilmesini ve önleyici tedbirler konusunda bilinçlendirilmesini amaçlayan toplantılar olarak tanımlamaktadır. Katılımın danışma boyutu vurgulanmamaktadır (Katılımcılıkla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Arap, 2009: 973-979). TDP yönetmeliğinin ilk biçiminde “en az üç” kez toplantı öngörülürken, 2011 yılında yapılan değişiklikte toplantı sayısı “en az iki” olarak belirlenmiştir.

yılı, Türk Emniyet Örgütündeki dönüşüm açısından yeni bir kanalın açılması olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle TDP’nin Türkiye’deki tarihi de bir başlangıç tarihi belirtmek gerekirse 1999 ile başlatılabilir. 2003 yılında AB’nin eşleştirme projesi ile sürece dahil olmasıyla katılımçılık boyutu daha ön plana çıkan ve sistemli-programlı çabanın olduğu bir dönem başlamıştır. Bu noktada AB’nin mali desteğinin Emniyet Örgütünün uygulamak istediği bazı projeler (örneğin TDP) için itici güç yarattığı söylenebilir.

TDP’nin Emniyet Örgütü açısından “keşfi”nde iç dinamiklerin etkisi göz ardı edilmemelidir. Polis-halk ilişkilerinin yumuşatılması açısından başlangıç dönemi olarak değerlendirebileceğimiz 1990’lı yıllarda halkla ilişkiler çabaları ağır basarken, 1999-2003 yılları arasında bir adım daha ileri gidilerek, halka daha iyi hizmet öne çıkmıştır. Ancak bu dönemdeki çabaların systemsiz olduğu söylenebilir.

TDP kavramının mevzuata yansması 2000’li yıllarda gerçekleşmiştir. İçişleri Bakanlığı Strateji Merkez Başkanlığı’nın 08.07.2003 gün ve B.05.OSTM0710001/93 sayılı “Toplum Destekli Güvenlik Hizmeti” konulu genelgesinde, TDP kavramı çerçevesinde ele alınması gereken konuların büyük ölçüde yer aldığı görülmektedir. Bu durum TDP konusunda bilginin yanı sıra irade ve bilinç oluştuğunun göstergesi olarak yorumlanabilir. Genelgede TDP bağlamında vurgulanan bazı önemli unsurlar şunlardır;

- Güvenlik faaliyetlerinin yalnızca güvenlik görevlilerine bırakılmadan, toplumsal işbirliği ve sorumluluk paylaşımıyla yürütülmesi gerektiği,
- Suç önleme politikaları ve stratejilerinin, toplumun tüm kurumlarının ve yurttaşların katılımıyla tespit edilmesi gerektiği,
- Farklı alanlarda hizmet veren birçok kurum ve sivil toplum örgütlerinin bu faaliyetin içine çekilmesi gerektiği,
- Halka yakın çalışan alt kademe personelin, halkla işbirliğini güçlendirmesine imkan tanınacak şekilde yetkilendirileceği,
- Devriyelerin site yönetimi ve okul-aile birliği toplantıları gibi sosyal etkinliklere katılacakları,
- Sivil toplum örgütlerinin ve yurttaşın aktif olarak suçun önlenmesi faaliyetleri içerisine girebilmesi ve katılımında bulunabilmesi için danışma toplantıları yapılacağı, belirtilmektedir.

Valilikler, Ağustos 2003’de, İçişleri Bakanlığı Strateji Merkez Başkanlığı’nın yazısına istinaden Toplum Destekli Güvenlik Hizmeti genelgesi yayınlamışlardır. İçişleri Bakanlığı’nın 2004 tarihli genelgesinde, “TDP Hizmetleri Projesi’nin Türkiye’nin her noktasında uygulanmaya başlanacağı” belirtilerek, “yurttaş memnuniyetini ve buna bağlı olarak halk desteğini sağlamayı hedefleyen projenin

2003 yılında pilot çalışma olarak uygulamaya konulduğunu” vurgulanmaktadır.³⁶ Ancak AB ile yürütülen Türk Polis Teşkilatının Sorumluluğunun Verimlilik ve Etkinliğinin Güçlendirilmesi Eşleştirme projesine kadar genel, somut ve kalıcı bir uygulama görülmemektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğünün AB ile uyum kapsamında yürüttüğü eşleştirme projelerinden konumuz açısından en önemlisi Türk Polis Teşkilatının Sorumluluğunun Verimlilik ve Etkinliğinin Güçlendirilmesi Eşleştirme Projesidir. “Toplum Destekli Polislik”, projenin beş alt bileşeninden birisidir ve Asayiş Daire Başkanlığı tarafından yürütülmüştür. AB ülkeleri uygulama standartları göz önünde bulundurularak, Projenin eş üye ülkesi İspanya’nın polis yöneticileri, Asayiş Daire Başkanlığı yetkilileri ve pilot olarak belirlenen il Emniyet temsilcilerinden oluşan bir çalışma grubu ile “Toplum Destekli Polislik Hizmetleri Standardı” hazırlanmıştır. Proje sürecinde yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar sonucunda, İspanya ile birlikte proje çalışmaları tamamlanmış ve pilot olarak uygulamaya aktarılmıştır (31/05/2006 tarih ve B.05.1.EGM.0.11.05.01-50 sayılı İçişleri Bakanlığı EGM Genelgesi) Bu kapsamda amir ve memur sınıfından 600 personele TDP Temel Eğitim Kursu verilmiş, TDP hizmetlerini yürütmek üzere pilot illerde Toplum Destekli Polislik Büro Amirlikleri kurulmuştur.³⁷

TDP pilot uygulaması başlangıçta, ülkemizin coğrafi farklılıkları ve demografik özellikleri göz önünde bulundurularak öncelikle Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Kayseri, Trabzon, Erzurum, Diyarbakır, Antalya illerinde başlatılması uygun görülmüş ve bu illerde 15.06.2006 tarihi itibari ile pilot uygulamaya geçilmiştir.³⁸ 2006 yılında 10 ilde başlatılmış olan uygulamaya 2007 yılında 15 il daha eklenerek toplam 25 ilde³⁹ fiilen yaşama geçirilmiştir.⁴⁰ 2008 yılında projenin

---

³⁶ İçişleri Bakanlığı, Vatandaş Memnuniyetine ve Halk Desteğine Bağlı Polislik Hizmeti Hedefliyor, 2006, <http://www.dunyagazetesi.com.tr/haberArsiv.asp?id=185809>, (Erişim tarihi: 10.12.2006).

³⁷ Proje, 2003 yılı Ulusal Programında yer alan “Üyelik Yükümlülüklerini Üstlenebilir Kapasitesi” çerçevesinde Adalet ve İçişleri müzakere başlığının “Öncelikler listesinde” bulunan “Polis İşbirliği, Schengen Bilgi Sistemi ve Europol’e Katılım” kısmının “Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması İçin Kurumsal Yapılanma”sı çerçevesinde geliştirilmiş bir projedir. Projenin beş alt bileşeni şunlardır; 1.Emniyet Örgütünün idari kapasitesinin geliştirilmesine yönelik “stratejik planlama enstrümanının” oluşturulması, 2. Çağdaş bir polis hizmeti olarak toplum destekli polislik ve hizmet standartlarının belirlenmesi, 3. “Polis Eğitim Programlarının Geliştirilmesi”, 4. “Polis Personel Sisteminin Geliştirilmesi” 5. İnsan hakları uygulamaları yönüyle “Türk Polis Etik Kodunun üretilmesi” ve “Polisiye Hizmet Binaları ve Uygulamalarının Geliştirilmesi” projeleridir. EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *2007 Mali Yılı Faaliyet Raporu*, Ankara, EGM, 2008.

³⁸ EGMADB (Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı), *Toplum Destekli Polislik: Hizmet Standardı ve Kılavuz Belgeleri*, Ankara, EGMADB, 2007.

³⁹ Balıkesir, Kocaeli, Tekirdağ, Adıyaman, Osmaniye, Mersin, Konya, Denizli, Manisa, Çorum, Samsun, Malatya, Van, Batman ve Rize (22/01/2007 tarih ve 10 nolu EGM Genelgesi)

⁴⁰ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *2006 Mali Yılı Faaliyet Raporu*, Ankara, EGM, 2007, s.35.

uygulandığı il sayısı toplam 51’e yükseltilmiştir⁴¹. TDP’yi ülke düzeyinde tüm illere yaygınlaştırma hedefi 2009 yılında gerçekleştirilmiştir.

2009-2011 yıllarını kapsayan EGM Performans Programının temel politika ve öncelikleri arasında, toplum destekli asayiş hizmeti sunulmasına devam edilmesi ve bu uygulamanın yaygınlaştırılması bulunmaktadır. Programda “suç önleme ve aydınlatma oranlarını arttırmak” amacı doğrultusunda, TDP anlayışının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Bu hedefin performans göstergesi TDP’nin 2009 yılında 81 ile yaygınlaştırılmasıdır. Ayrıca TDP’de çalışan personel sayısı 2007 yılı için 700, 2008 yılı için 1.150 ve 2009 yılı için 1.750 2010’da 2.250 ve 2011’de 3.000 olarak belirlenmiştir.⁴²

Performans Programında Toplum Destekli Polislik Projesinin genel amacı olarak dört ana unsur sayılmaktadır;⁴³

1. Türkiye’de güvenlik hizmetlerinin toplumun katılım ve desteğini sağlamak suretiyle etkin ve hızlı bir şekilde yürütülmesi,
2. Toplum-polis ilişkilerinin geliştirilmesi,
3. Suçla mücadelenin güçlendirilmesi,
4. Polislik hizmetlerinde çağdaş uygulamaların yaşama geçirilmesi.

2013 yılı Performans Programında TDP anlayışının yaygınlaştırılacağı dönemin Bakanı tarafından ifade edilmektedir.⁴⁴ Yaygınlaştırma ile kastedilenin ne oldu açık değildir. Tüm illere yapılan yaygınlaştırmanın dışında personel sayısı artırılarak yatay bir yaygınlaştırma (daha fazla mahalle/alan) mı kastedilmektedir yoksa diğer polis birimlerine felsefenin yaygınlaştırılması mı anlatılmak istenmektedir.

2013 Yılı Programında “Temel Politika Ve Öncelikler” başlığında toplum destekli asayiş hizmeti sunulmasına yaygınlaştırılarak devam edileceği teyit edilmektedir. Programda TDP’nin başarılı olduğuna dair bir değerlendirme bulunmaktadır; “Uygulamanın ülke geneline yaygınlaştırılması ile toplumun polise bakışında olumlu yönde önemli değişimler olduğu görülmüştür”. Bu nedenle TDP’nin “suçla mücadelede etkin bir şekilde kullanılmasına 2013 yılında da devam” edileceği belirtilmektedir.⁴⁵ Aşağıda incelenen EGM’nin 2013 yılından sonra yayımlanan Performans Programları ile Faaliyet Raporlarında TDP’nin başarısına ilişkin buna benzer bir değerlendirme bulunmamaktadır.

---

⁴¹ Edirne, Çanakkale, Aydın, Muğla, Kütahya, Eskişehir, Kırıkkale, Bartın, Isparta, Niğde, Kırşehir, Amasya, Tokat, Giresun, Sivas, Kahramanmaraş, Gaziantep, Sakarya, Şanlıurfa, Mardin, Siirt, Şırnak, Bitlis, Elazığ, Erzincan ve Kars.

⁴² EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Performans Programı 2009-2011*, Ankara, EGM, 2009, s. 11-12, 17.

⁴³ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Performans Programı 2009-2011*, Ankara, EGM, 2009, s. 23.

⁴⁴ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Performans Programı 2013*, Ankara, EGM, 2013, s. 5, 19.

⁴⁵ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Performans Programı 2013*, Ankara, EGM, 2013, s. 27.

EGM’nin 2010 yılında başlayarak 2011 ve 2012 yılı Faaliyet Raporunda Toplum Destekli Polislikle ilgili bir başlık bulunmakta ve TDP kapsamında yapılan faaliyetler/etkinlikler sayısal olarak değerlendirilmektedir.⁴⁶

2013 yılı EGM Faaliyet Raporunun kendisinden sonraki raporlardan önemli bir farkı TDP’ye ilişkin açıklayıcı bilgilere yer verilen son rapor olmasıdır. Rapor 2012 yılı kadar ayrıntılı olmasa da bazı değerlendirmeler içermektedir. Bu kapsamda, Sorumluluk Alanı Huzur Toplantıları sayısına yer verilmiş, 2013 yılı için 3.642 toplantı hedeflenmişken %270 artışla 9.816 toplantı gerçekleştirildiği bilgisine yer verilmiştir. Artışa gerekçe olarak şu açıklamaya belirtilmektedir; “Suç önleme stratejilerinin belirlenmesinde; Toplum Destekli Polislik faaliyetlerinin öneminin artması ve bunun il emniyet müdürlüklerince benimsenmesi ve desteklenmesi sonucunda Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğündeki personel sayılarının artırılması, 2009 yılından beri 81 ilde Şube müdürlüğü seviyesinde hizmet vermeye başlanması ve halk ile iletişimin en kolay ve sağlıklı yürütüldüğü yerlerin başında Sorumluluk Alanı Huzur Toplantıları (SAHT)’nın gelmesinin bir sonucu olarak faaliyetlerde artış gözükmemektedir.”⁴⁷

EGM’nin 2013 ve sonraki yıllara ait raporları TDP bağlamında (2013 yılına ilişkin yukarıda belirtilen açıklama dışında) birbirinin tekrarı biçimindedir. Emniyet Teşkilatının vizyonu 2013 yılı EGM Faaliyet Raporundan başlayarak “birey ve toplum odaklı proaktif polislik anlayışıyla güvenlik hizmeti sunan örnek bir teşkilat olmak”⁴⁸ biçiminde açıklanmaktadır. Temel politika/öncelik olarak “toplum destekli asayiş hizmeti sunulmasına devam edileceği”,⁴⁹ “toplum desteğini sağlamak suretiyle suçla mücadeleyi başarılı kılma”⁵⁰ hedefi her Raporunda⁵¹ vurgulanmaktadır. Son üç yılın (2014-2015-2016) EGM Raporlarında TDP konusuna ilişkin ayrı bir başlık bulunmaması ve TDP kapsamındaki faaliyetlere/verilere yer verilmemesi dikkat çekicidir.

2017 Performans Programında da TDP ifadesi bulunmamaktadır. TDP ile ilişkili olabilecek en önemli vurgu Halkla İlişkiler Politikası olarak; “Vatandaş odaklı

---

⁴⁶ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Faaliyet Raporu 2010*, Ankara, EGM, 2010, s. 45-46; EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Faaliyet Raporu 2011*, Ankara, EGM, 2011, s. 71; EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Faaliyet Raporu 2012*, Ankara, EGM, 2012, s. 32-35.

⁴⁷ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Faaliyet Raporu 2013*, Ankara, EGM, 2013, s. 57.

⁴⁸ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Faaliyet Raporu 2014*, Ankara, EGM, 2014, s. 2; EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Faaliyet Raporu 2015*, Ankara, EGM, 2015, s. 3.

⁴⁹ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Faaliyet Raporu 2013*, Ankara, EGM, 2013, s. 44;

EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Faaliyet Raporu 2015*, Ankara, EGM, 2015, s. 51.

⁵⁰ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Faaliyet Raporu 2014*, Ankara, EGM, 2014, s. 21, 52; EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Faaliyet Raporu 2015*, Ankara, EGM, 2015, s. 20. 2014 Raporunun 2015’ten bir farkı öneri ve tedbirler kısmında “önleyici polislik alanlarını güçlendirmek” tespitine yer verilmesidir.

⁵¹ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Faaliyet Raporu 2016*, Ankara, EGM, 2016, s. 41.

güvenlik hizmeti anlayışı ile polis halk ilişkilerini en üst seviyeye çıkarma”nın⁵² benimsenmesidir. Programın ilerleyen sayfalarında trafik kazalarının önlenmesi için toplumun tüm kesimlerine önemli görevler düştüğü⁵³ tespiti bulunmaktadır. Bunun dışında, ne TDP’nin başarısına, ne TDP kapsamındaki faaliyetlere, ne de TDP sayısına ilişkin bir değerlendirme bulunmamaktadır.

EGM Faaliyet Raporlarından ve Performans Programlarından hareketle TDP hizmetlerinin suçla mücadeledeki etkililiği dolayısıyla başarısı gerek verilerdeki süreksizlik gerekse de verilerin bu tip bir değerlendirme için yeterli olmayışı (salt nicel artışlara yer vermesi nedeniyle belirlenememektedir.⁵⁴ 2013 yılında veri derlemedeki sınırlılık, 2014 ve sonrası için veri bulunmaması TDP’nin siyasal desteğini yitirip yitirmediği, Emniyet Örgütü içinde üst düzey sahiplenmenin varlığını sürdürüp sürdürmediğini sorgulatmaktadır. 2017 yılındaki son gelişme TDP’lerin diğer polis birimlerine aktarılması ve salt idari büronun çalışır vaziyette tutulmasıdır. Bu durum bir anlamda TDP’nin suni solunum cihazına bağlanmasıdır.

İzleyen bölümde, mevzuattan hareketle TDP’nin amacı ve ilkeleri incelenerek bir polislik stratejisi olarak Türkiye’deki vizyonu ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu kapsamda 31/05/2006 tarihli B.05.1.EGM.0.11.05.01-50 Sayılı Toplum Destekli Polislik konulu genelge, 2007 tarihli “Toplum Destekli Polislik Hizmetleri Standardı” ve 2009 tarihli Toplum Destekli Polislik Hizmetleri Yönetmeliğinden⁵⁵ yararlanılmıştır. Standart ile Yönetmelik hükümleri karşılaştırmalı olarak birlikte değerlendirilmektedir.

TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİĞİN AMACI-İLKELERİ

TDP’nin amacının ayrıntılı olarak ifade edildiği ilk mevzuat 31/05/2006 tarih ve B.05.1.EGM.0.11.05.01-50 sayılı EGM genelgesidir. Genelgede TDP’nin amacı; güvenlik hizmetlerinin, halkın katılım ve desteğini sağlamak suretiyle etkin ve hızlı bir şekilde yürütülmesini, yurttaş-polis ilişkilerinin geliştirilmesini, suçla mücadelenin etkinleştirilmesini ve polislik hizmetlerinin yürütülmesinde çağdaş uygulamaların yaşama geçirilmesini sağlamak olarak ifade edilmektedir. Genelgede ayrıca, TDP’nin polis ile halk arasında ilişkiyi güçlendiren, toplumda ortaya çıkan problemlerin altında yatan nedenleri bulmaya çalışarak, suçla etkin bir

---

⁵² EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Performans Programı 2017*, Ankara, EGM, 2017, s. 22. Programın, Halkla İlişkilerin ve Kurumsal İmajın Güçlendirilmesi hedefi doğrultusunda “Emniyet Teşkilatı ile kamuoyu arasında etkin iletişim kanallarını kullanarak zamanında, doğru, etkili ve verimli iletişimi ve bilgi akışını sunarak polis halkla ilişkilerin etkin şekilde yürütülmesini sağlamak” performans göstergesi olarak belirtilmektedir.

⁵³ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Performans Programı 2017*, Ankara, EGM, 2017, s. 87.

⁵⁴ Aynı yönde görüş için bkz. Berkay Kırdar, *Kamu Güvenlik Politikası Tercihinde Toplum-Destekli Polislik*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Celal Bayar Üniversitesi, 2015, s.255. Kırdar tespitini 2014 ve öncesi raporlar için yapmaktadır. Başarıyı ölçecek özel bir araştırma ihtiyacını vurgulamaktadır. 2014-2016 yılları arasındaki raporlar için bu saptama veri bulunmaması nedeniyle *a fortiori* doğrudur.

⁵⁵ Yönetmelik 2011 yılında güncellenmiştir. Çalışma kapsamında güncellemelere de ilgili kısımlarda değinilmektedir.

mücadele sağlayan bir polislik anlayışı olduğu belirtilmektedir. TDP çalışmalarının asıl hedefinin, toplumun gönüllülük esasına dayanan desteğini sağlamak, halkın güvenlik hizmetlerinden memnuniyetini artırmak olduğu bilgisine yer verilmiştir.

2007 yılında yayımlanan TDP Hizmetleri Standardında⁵⁶ TDP’nin amaçları “stratejik” ve “uygulamaya ilişkin” amaçlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Buna göre, TDP’nin stratejik amacı; toplumsal katılımı sağlayan, çevrenin sosyal yapısıyla bütünleşmiş, topluma olabildiğince yakın, *kaliteli güvenlik hizmeti sunan* ve toplumun güvenlik taleplerine her durumda cevap veren, güvenlik olgusuna *bütüncül* yaklaşan örnek bir polis modeli oluşturmak ve bu modeli *ülke geneline* kademeli olarak yaygınlaştırmaktır.

2009 tarihli Yönetmelik 2011 yılında güncellenmiştir. Güncellemede amaçlar açısından bir değişiklik bulunmamaktadır. Yönetmelikte amaçlar, Standarttakinine koşut olarak, stratejik ve uygulamaya yönelik olarak ikiye ayrılmaktadır. Stratejik amaçlar Standarttaki ile aynı cümlelerle tekrarlanmaktadır. Yönetmelikte son cümle Standarttan farklılaştırılmıştır; “...*bu modeli bütün polis birimlerine benimsetme*” (md.5/2) ifadesi bulunmaktadır.⁵⁷ Her iki düzenlemede birbirini tekrar ediyor gibi görünse de yönetmelikte yer alan “modeli bütün polis birimlerine benimsetme” amacı önemli bir farklılıktır.

Yönetmeliğe göre TDP hizmet anlayışı, temel bir yaklaşım olarak bütün birimler tarafından benimsenir ve uygulamalarına yansıtılır. Polislik hizmetlerinin bu anlayışla yürütülmesi için gerekli tedbirler alınır. İl düzeyinde TDP hizmet anlayışının benimsenmesi ve uygulamalara yansıtılmasından, etkin bir şekilde yürütülmesinden, personelin bilgilendirilmesi, yönlendirilmesi ve eğitimden geçirilmesinden il Emniyet Müdürü sorumludur (md. 8). TDP’yi tek bir birimin işi görmeyen yaklaşım TDP’nin temel polislik stratejisi olmasını sağlayacak önemli unsurlardan birisidir. Bu nedenle yönetmelikteki vurgu önemlidir.⁵⁸

---

⁵⁶ EGMADB (Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı), *Toplum Destekli Polislik: Hizmet Standardı ve Kılavuz Belgeleri*, Ankara, EGMADB, 2007, s. 15.

⁵⁷ Yönetmeliğin 8. Maddesine göre, TDP “temel bir yaklaşım olarak bütün birimler tarafından benimsenir ve uygulanır”. Yönetmeliğin 28. Maddesine göre, “TDP hizmetlerinin yürütülmesine ve bu hizmetlerden beklenen ve elde edilen sonuçlara ilişkin diğer polis birimleri düzenli olarak bilgilendirilir...”. 29. Maddeye göre “TDP hizmetlerini yürüten birimler ile diğer birimler arasında düzenli ve sistematik bilgi akışını” sağlamak üzere “bilgi değişim ve hizmeti yönlendirme toplantıları” yapılır. 43. Maddeye göre “TDP genel yaklaşımı bakımından başta Polis Merkezlerinde görevli personel olmak üzere TD-P’lerin alt görev alanlarında hizmet yürüten devriyelerin, motosikletli polis timlerinin, trafik polislerinin, asayiş ekiplerinin ve diğer birimler personelinin genel anlamda TDP yaklaşımı, TDP’nin hedefleri ve kapsamı konusunda bilgilendirilmelerini sağlayacak nitelikte bilgilendirme eğitimleri düzenlenir”

⁵⁸ Yönetmeliğin 28. maddesinde yer alan “güvenlik hizmetlerinin yürütülmesinde, TDP hizmetlerinde görevli uygulayıcı birimler ile polisiye hizmetlerde görevli diğer birimler arasında hizmetlerin yürütülmesine ilişkin bilgi paylaşımı ve hizmetlerin geliştirilmesi amaçlı işbirliği esastır” hükmü ile TDP hizmetlerini yürüten birimler ile diğer birimler arasında düzenli ve sistematik bilgi akışını ve güvenlik hizmetlerine ilişkin sorunların çözümünü sağlamak üzere

Standartta “Uygulamaya İlişkin Amaçlar” olarak şu unsurlara değinilmektedir; uygulanacağı bölgenin sosyo-kültürel yapısına, demografik, ekonomik ve diğer koşullarına göre belirlenmekle birlikte genel olarak *suç korkusunu azaltmak, sorunların çözümünde işbirliğinde bulunmak, suç analizi yapmaktır*. Yönetmelikte bu ayrıntılara girilmeden hizmet sunulan yere özgü olacağı belirtilmektedir.

Standartta ve Yönetmelikte TDP’nin uygulanmasına ilişkin genel ilkeler ve yardımcı ilkeler aşağıda tablolar halinde karşılaştırılmaktadır.

Tablo 1. Genel İlkelerin Karşılaştırılması

Standart (Genel İlkeler)	Yönetmelik (Temel İlkeler)
Toplumda güvensizlik kaygısının azaltılması	Toplumda genel güvensizlik hissini ve suç korkusunu azaltmaya çalışmak ve bu yönde hizmet yürütmek
Toplumun içinde yer alma ve insanlarla iletişime açık olma	Toplumla iç içe ve her zaman insanlarla iletişime açık olmak
Güvenlik hizmetlerine toplumun aktif katılımı	Güvenlik hizmetlerine toplumun katılımını sağlamak; Toplumun üyeleri ile işbirliğinde bulunmak; Vatandaşın güvenlik hizmetlerinin yürütülmesinde sorumluluk alma bilincini geliştirmek
TDP hizmet anlayışının görev alanının tamamına yaygınlaştırılması	TDP anlayışını, yürütülen görevde temel yaklaşım olarak benimsemek ve görev alanının bütününe yaygınlaştırmak
TDP hizmetine yerel ihtiyaç ve önceliklere uygun olarak yön verilmesi ve dış <i>müşteri odaklılık</i>	Güvenlik hizmetlerine toplumsal taleplere göre yön vermek
-	Herkeseye aynı düzeyde ve eşit nitelikte hizmet sunulmasını sağlamak; Hizmetlerin yürütülmesinde objektif bir yaklaşımı benimsemek

toplantılar düzenlemek hükmü (md. 29) birlikte değerlendirildiğinde bir yandan TDP anlayışını diğer birimlere benimsetmek diğer yandan TDP’nin polislik olmadığı biçimindeki algıyı kırmanın amaçlandığı söylenebilir.

Tablo. 2. Yardımcı (Destekleyici) İlkelerin Karşılaştırılması

Standart (Destekleyici İlkeler)	Yönetmelik (Destekleyici İlkeler)
Toplum-polis işbirliği mekanizmalarının oluşturulması ⁵⁹	Toplumla işbirliği yapmaya ve iletişim kurmaya yönelik mekanizmalar oluşturmak
Toplumsal sorunları çözmeye çok yönlü yaklaşım ⁶⁰	Toplumsal sorunlara çok yönlü yaklaşmak ve sorunların çözümünü çok yönlü ele almak
Toplumun risk altındaki kesimleri ile diyalog kurulması	Toplumun risk altındaki kesimleri ile irtibat kurmak
İç müşteri odaklılık ⁶¹	Hizmet sunumunda personel odaklı yaklaşımı benimsemek
TDP hizmet birimlerinin bilgi sistem ve teknik donanımının sağlanması ⁶²	Kaliteli ve etkin bir güvenlik hizmeti sunumu için gerekli teknik, idari ve diğer tedbirleri almak ve uygulamaya koymak
-	Hizmetlerin yürütülmesinde bölgesel özellikleri ve farklılıkları dikkate almak

Standarttaki amaç ve ilkeler birlikte değerlendirildiğinde, katılım, kalite, bütüncülük, “müşteri” odaklılık, yerel çözümler, iletişim, suç korkusunun azaltılması gibi unsurların ön plana çıktığı görülmektedir. Söylem düzeyinde yeni kamu işletmeciliği yaklaşımının dilinin benimsendiği görülmektedir. Temeldeki kurumsal amacın ise meşruiyet ve verimlilik (başarı) olduğu söylenebilir. Yönetmelik hazırlanırken dil açısından gözden geçirildiği görülmektedir. “İç müşteri” yerine “personel” kelimesinin seçilmesi buna iyi bir örnektir.

Her iki düzenlemede de, ön plana çıkmaya da, gönüllülük/katılım, değinilen bir unsurdur. Standartta her TDP’nin görev alanında bulunan *sokaklardan sorumlu gönüllü kişiler* belirleyeceği bilgisi yer almaktadır. Polisle işbirliği yapmak amacıyla olan gönüllü kişilerin de bu hizmetlere dahil olması için gereken kolaylığın sağlanması, bu kişilerle “periyodik ve sürekli” iletişim kurulması gerektiği belirtilmektedir.⁶³ Yönetmelikte toplum katılımının sağlanması (md.6,

⁵⁹ Polisin sorumluluk alanındaki toplumu tanıması ve onlarla iletişim kurması, toplumun isteklerinin dinlenebileceği mekanizmaların kurulması, bireylerin şikayet, ihbar ve taleplerini bildirmesinin sağlanması, TD polislerin sorumlu olduğu bölgedeki toplulukla toplantılar düzenlenmesi, sorumluluk alanını tanıması, Sivil Toplum Kuruluşları (STK) etkinliklerine polisin katılımının sağlanması, sorumlu olduğu alanda her türlü bilgiyi edinme.

⁶⁰ Sorunların çözümünde ilgili kurum-kuruluşlar ile toplumsal kesimlerle bir araya gelme

⁶¹ TDP hizmetlerini yürüten personelin memnuniyetinin sağlanması, çalışma koşulları ile diğer birimlerden farklı yapılandırılması

⁶² Her çalışmanın kaydının tutulması, TDP hizmetlerine ilişkin arşiv oluşturulması, bilgi işlem alt yapısının geliştirilmesi

⁶³ EGMADB (Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı), *Toplum Destekli Polislik: Hizmet Standardı ve Kılavuz Belgeleri*, Ankara, EGMADB, 2007, s.78-79.

md. 58) öngörülmektedir⁶⁴. TDP’lerle yapılan görüşmelerde sokaklarda gönüllüler tespit ettikleri bilgisi edinilmiştir. Yönetmelikte gönüllüler ile iletişim kurmak “Toplumla İletişim ve Proje Geliştirme Büro Amirliği”nin görevleri arasında sayılmaktadır. Hukuksal düzenlemelerde gönüllülüğe yer verilmekle birlikte gönüllülerin TDP uygulayan diğer ülkelerde olduğu gibi devriye görevi görmesi türünden polislik faaliyetlerine aktif katılmasına Emniyet personeli ile yapılan görüşmeler sonucunda Emniyet Örgütünde sıcak yaklaşılmadığı belirlenmiştir.

TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK ÖRGÜTLENMESİ

Yönetmeliğin üçüncü kısmı “Toplum Destekli Polislik Birimleri Kuruluşu, Görevleri ve Çalışma Esasları” başlığını taşımaktadır. Buna göre TDP hizmetleri, illerde Şube Müdürlüğü düzeyinde yürütülmektedir.⁶⁵ Şube Müdürlüğü; İdari Büro Amirliği, Planlama ve Eğitim Büro Amirliği, Risk Analiz ve Destek Büro Amirliği, Toplumla İletişim ve Proje Geliştirme Büro Amirliği, Durum Tespit ve Değerlendirme Büro Amirliği ve Görev Takip Büro Amirliği’nden oluşmaktadır.⁶⁶

Şube müdürlüğünün görevleri incelendiğinde TDP’nin polislik olmadığı biçimindeki Emniyet Örgütü içinden yapılan eleştirilerin gerçekçi olmadığı, bir yandan önleyici polisliğe ilişkin diğer yandan da Emniyet Örgütünün halk nezdindeki meşruiyetini güçlendirici faaliyetleri içerdiği görülmektedir. Örneğin, toplumun suçlara yönelik alabilecekleri önlemler konularında bilgilendirilmelerini sağlamak (md. 17/ğ) önleyici polisliğin bir gereği olduğu kadar polis-halk ilişkisini geliştirici yönü de bulunmaktadır.

TDP hizmetlerini yürütmek üzere, nüfusu otuz binden fazla olan ilçelerde Büro Amirliği kurulması öngörülmektedir. Büyükşehir sınırları içerisindeki ilçelerde Büro Amirliği kurulmaksızın bu hizmetler Şube Müdürlüğü’nce yürütülebilecektir⁶⁷. Nüfusu otuz binden az olan ilçelerde Büro Amirliği kurulabileceği gibi TDP hizmetleri, Polis Merkezleri bünyesinde görevlendirilecek yeterli sayıda toplum destekli polis tarafından da yürütülebilir (md. 14).

---

⁶⁴ Yönetmeliğin 58. maddesine göre toplumun katılımı mahalledeki “Huzur Toplantıları” ile ve Kent düzeyindeki Kent Güvenlik Danışma Kurulu toplantısına katılım ile sağlanacaktır. 61. Maddeye göre “danışma kurullarına vatandaşların katılımı gönüllülük esasına dayanır.” Yönetmelikte gönüllü kelimesi 11 kez belirtilmektedir.

⁶⁵ Yönetmeliğe göre hizmetler, İl Emniyet Müdürünün sorumluluğunda, Emniyet Müdür Yardımcılarından birisi tarafından yapılır. İlçelerdeki yapılanma için bkz. Yönetmelik md. 14.

⁶⁶ Büro Amirliği biçimindeki yapılanma profesyonelleşmenin ve verilen önemin göstergesi olarak değerlendirilebilir.

⁶⁷ Ayrıca md.77’de çeşitli iletişim kanallarıyla toplumun bilgilendirileceği öngörülmektedir. 78. maddede güvenlik hizmetlerine ilişkin bilgilendirme/bilinçlendirme amacıyla “vatandaş katılım programları” öngörülmektedir.

TDP hizmetlerinin merkezi düzeyde yürütülmesinden ve bu hizmetlere ilişkin ülke genelinde koordinasyonun sağlanmasından Asayiş Dairesi Başkanlığı sorumludur⁶⁸ (md. 15).

Yönetmelikle Emniyet Genel Müdürlüğü Toplum Destekli Polislik Merkez Takip ve Değerlendirme Kurulu (MTDK) kurulmuştur. TDP uygulamasının yaygınlaştırılmasına ilişkin genel strateji Asayiş Dairesi Başkanlığının teklifi çerçevesinde MTDK'ca belirleneceği öngörülmektedir⁶⁹.

TDP örgütlenmesi kapsamında il düzeyinde Kent Güvenlik Danışma Kurulu, ilçelerde İlçe Güvenlik Danışma Kurulu kurulması öngörülmektedir. Amacı ilin/ilçenin genel güvenliğine ilişkin yürütülecek hizmetlere toplumun katılımını ve desteğini sağlamak, güvenliğe ilişkin sorunları yerel düzeyde tespit etmek ve hizmetleri geliştirmek olarak açıklanmaktadır. Kurul toplantıları kamu kuruluşlarının (kamu kuruluşları yönetmelikle belirlenmiştir) yanı sıra sivil toplum kuruluşları ile gönüllü vatandaşların katılımına açıktır (md. 59-60).

Bu yapılanmaya ek olarak İl Emniyet Müdürlükleri Toplum Destekli Polislik İl Yürütme Kurulu oluşturulmuştur (md. 68-71). İlin üst düzey Emniyet bürokrasisinden oluşan Kurulun kuruluş amacı, il düzeyinde politika tespiti yapmak, karar almak ve TDP hizmetlerini geliştirmektir. Kurul, TDP hizmetinin uygulanmasında diğer birimlerin rollerini belirlemekten de sorumludur (md. 70/1.b).

TDP örgütlenme açısından incelendiğinde iyi planlanmış ve ihtiyaca göre güncellenen bir yönetmelikle düzenlenmiştir. Bununla birlikte, TDP gibi yeni bir polislik stratejisinin kısa bir düzenleme ile de olsa 2559 Sayılı Kanunda ya da 3201 Sayılı Teşkilat Kanununda açıkça düzenlenmesi yararlı olurdu. Bu tür bir düzenleme Emniyet Örgütü içinde TDP'ye olan direncin bir ölçüde de olsa azalmasına katkıda bulunurdu.

TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİĞİN TÜRKİYE UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

TDP Türkiye'de, polis sayısı ve ayrılan kaynak açısından sembolik durumdadır. Polis sayısı ilden ile oransız biçimde değişmektedir. Örneğin Kocaeli'nde kuruluş aşamasında 8 polis TDP iken, Adana'da bu sayı 120'dir. İzmir'de 58 amir ve memur görev yapmaktadır. TDP sayısı 2007 yılında 700'dür, 2008 yılı için 1.150 sayısı öngörülmüştür. Ancak 2008 yılında ulaşılan sayı 1.000'in altındadır.⁷⁰

---

⁶⁸ Genel Müdürlük bünyesinde TDP uygulamalarını planlamak, belirlenen stratejileri uygulamak, takip etmek, sorunları tespit ederek çözüm önerilerini ilgili yerlere sunmak, hizmetleri geliştirmek, uygulamaya yön vermek ve koordinasyonu temin etmek amacıyla Başkanlıkta hizmet birimi kurulur. Birimin yapılması Başkanlıkça belirlenir

⁶⁹ MTDK ile ilgili hükümler yönetmeliğin 72-74. maddelerinde belirtilmektedir.

⁷⁰ EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Performans Programı 2009-2011*, Ankara, EGM, 2009, s.11-12, 17.

Uygulamanın 81 ile yaygınlaştırılması ile ulaşılması 2009 yılı sonunda TDP sayısının 2.000 civarında olması öngörülmüştür.⁷¹

TDP’de ideal polis sayısı ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir. Ülkemizde 10.000’de 1 oranı kabul edilmektedir. Adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre 31.12.2008 itibariyle kent nüfusu 53.611.723’du ve Türkiye genelinde 5.300 civarında TDP’ye ihtiyaç vardı. Oysa EGM Performans Programında 2011 yılında TDP sayısı 3.000⁷² olarak belirlenmişti. EGM, 2009 yılı içerisinde 81 ilde TDP’yi yaygınlaştırmayı kararlaştırırken; TDP birimlerinde çalıştırılmak üzere Türkiye genelinde 4.000 ila 5.000 personel istihdam etmek hedeflenmekteydi.⁷³ Dolayısıyla uygulamanın başlangıcında öngörülen ve olması gereken personel sayılarına ulaşamamıştır.

2016 yılında Türkiye nüfusunun %92.3’ü kentsel nüfus (73.509.496) olduğu dikkate alındığında bugün TDP sayısına ilişkin projeksiyonlar da geçersizleşmiştir. 10.000’de 1 oranı temel alınır ise bugün Türkiye’de 7.350 TDP’nin görev yapması gerekmektedir. Bununla birlikte, yukarıda da belirtildiği gibi alınan bir kararla idari büroda çalışanlar hariç TDP’ler diğer birimlere kaydırılmış, bir anlamda TDP’nin sahadaki faaliyetleri fiilen durdurulmuştur. Kararın geçici mi yoksa kalıcı mı olacağı zaman içerisinde görülecektir. Alınan karar Türkiye’nin içinde bulunduğu güvenlik konjonktürü ile açıklanamaz çünkü 2013 yılı ve öncesi Emniyet Örgütü içinden yapılan resmi değerlendirmelerde ve çalışma kapsamında TDP birimde çalışanlarla yapılan görüşmelerde “başarılı” bulunan bir uygulamadır. Eğer bu değerlendirmeler doğru ise henüz bebeklik çağındaki projeden vazgeçilmemesi gerekirdi.

TDP projesinin uygulandığı ilk iki yıllık (2006-2008) dönemde başarılı olarak değerlendirilmesine neden olan sonuçları şu biçimdedir; 17 binden fazla yurttaşa danışmanlık ve psikolojik destek hizmeti verilmiş, toplumun güvenlik hizmetlerine katılımının sağlanması ve bilgilendirilmesi amacıyla 1 milyon 603 bin broşür dağıtılmış, 74 bin afiş bastırılmış ve 64 bin yurttaşa elektronik posta ile mektup gönderilmiş, 50 binden fazla huzur toplantısı yapılmıştır. TD polisler, 476 binden fazla esnaf ile işyeri sahibi ziyaret etmiş, 2 bin 870’den fazla okul aile birliği toplantısına katılmış; öğrenciler, STK’lar ile esnafa yönelik bilgilendirme toplantılarına 380 bin yurttaş katılmıştır. Yurttaşların çözümlenmek üzere TD polisler ile iletişimi 21 bin konu görevli kurum ve kuruluşlara iletilmiştir. TD polisler bin 60’dan fazla olaya el koymuş, 800’e yakın şüpheli ve zanlı yakalanmış, elde edilen bilgiler sonucunda bin 300 olay aydınlatılmış ve şüpheliler adli makamlara sevk edilmiştir.⁷⁴

---

⁷¹ Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde EGM’den alınan bilgi.

⁷² EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), *Performans Programı 2009-2011*, Ankara, EGM, 2009, s.11-12.

⁷³ Bilgi Edinme Başvurusuna EGMADB’nin 26/01/2009 Tarihli 109-23666 Sayılı Cevabı.

⁷⁴ Oğuz Kağan Köksal, “Aydın Konuşu”, *Standard*, Yıl 47, S. 559, 2008, s. 25.

Kavramsal olarak TDP modelinin, göreceli olarak homojen olan topluluklarda başarılmasının daha kolaydır. Ülkemizde, ekonomik ve sosyo-kültürel farklılaşmaların varlığına rağmen, TDP’nin pilot olarak uygulandığı birbirinden farklı bölgelerde başarılı sonuçlar alındığı siyasal iktidar ve Emniyet yetkilileri tarafından belirtilmekteydi. Ancak TDP’nin yaygınlaşmasına koşut olarak benzer başarıların elde edilip edilmeyeceği sorgulanmıştır.⁷⁵ TDP’deki yaygınlaşma başarısız uygulamaları, sahiplenmemeyi de beraberinde getirmiştir. TDP emniyet içi başlangıç değerlendirmelerde “başarılı” bulunsada yeni bir uygulama olması nedeniyle “başarılı” olarak nitelenmesi için sürdürülebilirliğinin sağlanması ve sürdürülebilir içinde başarılı olması gereklidir. Diğer polis birimlerinde TDP’ye yönelik bilgilendirme sağlanmış ancak bilinçlenme/sahiplenme yeterince sağlanamamıştır. Bütçe, personel ve mekan sorunları sürmektedir. Diğer yandan, TDP felsefesine karşı Emniyet Örgütünde üst ve alt kademelerde değişik nedenlerle “direnc” olduğu bilinmektedir.⁷⁶ Bu sorunlara karşın, projeye Emniyet üst yönetiminin ve siyasal desteğin sürmesi projenin başarısını etkileyecek önemli bir etmendir. Son yıllarda bu yöndeki desteğin düştüğü görülmektedir. Destekteki düşüş hem sahada polislerle yapılan görüşmelerde hem de EGM raporlarında konuya ayrılan yerdeki azalış ve birbirini tekrar eden kes-kopyala biçimindeki ifadeler ile yansımış durumdadır.

Türkiye’de TDP geleneksel polislik faaliyetlerini tamamlayıcı nitelikte kalmıştır. Yeni bir uygulamadır ancak geleneksel polislik faaliyetlerini engelleyici değildir ve bunların yerini alma hedefi söylem düzeyinde bulunsada görüşmelerle teyit edilmemektedir. Önleyicidir, özellikle küçük olay ve suçlara yöneliktir. Kuramda polisin imajını belirleyen küçük suçlarda takındığı tutum olduğu, ayrıca küçük olayların önlenmesinin büyük olayları engelleyeceği yönündeki bulgu ve görüşler, TDP uygulamasına geçilmesini özendirilmektedir. Ülkemizde ve dünyada küçük suçlarda mevcut polislik anlayışı yetersiz kalmaktadır. Bu anlayışının değiştirilmesi bakımından TDP’nin belirli bir pozitif işlev görmesi mümkündür. Ancak Türkiye’de farklı polis uzmanlık birimlerinin birbirleriyle işbirliği Türkiye’de hiyerarşik yapı nedeniyle başarılı görünse de, “yumuşak polislik” ile “sert polislik”in farklı birimlerin sorumluluğu haline gelmesi örgüt içi çatışmalara kaynaklık edebilmektedir.

TDP ile klasik polislik (sert polislik) bazı yönlerden birbiriyle bağdaşmazlık içerir. Bu nedenle TDP stratejisinin başarısı örgüt içinde kısa vadede sorun yaratmasada uzun vadede çeşitli sorunlara yol açabilme potansiyeline sahiptir. Bir polislik stratejisi, diğer polislik stratejisinin uygulanması üzerinde aksaklığa neden olabilir. Farklı birimlerin amaç çatışması gibi bir durum doğabilir. Emniyet içindeki bir

---

⁷⁵ İbrahim Arap, *Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Bağlamında Devletin Temel İşlevlerinden Olan Güvenlik Hizmetlerindeki Dönüşüm*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2009, s . 185, 207.

⁷⁶ USAK (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu), İstanbul Kent Güvenliği Projesi II, *Çalıştay Değerlendirme Raporu*, Ankara, 2008, s. 14.

birim yurttaşla “dostça” ilişkiler kurarken örgütün diğer bazı birimlerince gerçekleşen çeşitli olumsuz olayların olması (insan hakları ihlalleri, aşırı güç kullanımı vb.) polisin oluşturmaya çalıştığı saygınlık ve imajı zedeler. Türkiye açısından, iki stratejinin karşıtlığından çok tamamlayıcılığının sağlanabileceği söylenebilir. Ancak bu durum gerçekleşirse sert polisliğin yumuşak polisliği kapsamı biçiminde olacaktır. TDP’nin klasik polisliği besleyen, destekleyen bir özellik kazanması mümkündür, bu soruna eğilmek ve aşmak gerekmektedir. Bugün gelinen noktada klasik polisliğin TDP’ye baskın geldiği ve onu geriletliği söylenebilir.⁷⁷

Başar, ülkemizde bazı polis birimlerinde TDP’yi sadece bir “büro faaliyeti veya halkla ilişkileri geliştirme aracı” görmek gibi yaklaşımın olduğunu, illere göre farklı uygulamaların olmasının ve bazı yerlerde TDP kapsamında hiçbir proje üretilmemesinin bu gözlemi doğruladığını belirtmektedir.⁷⁸ Ekmekçi Ankara ilinde 32 TDP’li ile yaptığı alan araştırmasında TDP uygulamalarına Emniyet teşkilatının diğer birimlerinin bakış açıları konusundaki bulgulara göre 32 personelden; %50’si (16 kişi) diğer birimlerdeki personelin kendilerini görevde pek bir iş yapmayan, zevklerine göre gezen personel olarak tanıdıklarını, %38’i (12 kişi) diğer birimlerdeki personelin TDP hakkında bilgi sahibi olmadıklarını, 10 %31’i (10 kişi) polis merkezlerinde çalışan personelin yardımcı olmak yerine zorluk çıkardıklarını, %16’sı (5 kişi) diğer birimlerdekilerin kendilerine küçümseyerek baktıklarını, 2 (iki) kişi bazı personelin işlerini arttırdığı düşüncesiyle olumsuz baktığını belirtirken, yalnızca 1 (bir) kişi ise teşkilatın diğer birimlerinin olumlu baktığını beyan etmiştir.⁷⁹

TDP Türkiye’de salt yurttaştan bilgi alma yönüyle değil, güvenlik alanında yurttaşı bilgilendirme ve bilinçlendirme açısından da rol oynayabilecek potansiyeldedir. TDP stratejisinde polis, yurttaşın Emniyet Örgütüne bakışı ile ilgili geri bildirim almaktadır. Polisin beğenilmeyen, takdir görmeyen yönlerini tanıması ve kendini anlatma olanağı bulması bu yaklaşımın olumlu yönüdür. Ancak henüz iki yönlü bir ilişki kurulduğuna ilişkin yeterli veri yoktur. Polis halka yakınlığı, bilgi alma ve verme olarak görmektedir ve bu bağlamda TDP polisi güçlendirmekte ancak halk bu uygulamada pasif konumdan kurtulamamaktadır. TDP halkın isteklerinin, beklentilerinin polislik hizmetlerine yansımaları olamamaktadır.

Polis, TDP uygulamasıyla ile halka yakınlaşmaktadır ama halkın polise yakınlaşmasında halen sorunlar vardır. Olumlu ve olumsuz gelişmeler bir aradadır. Polisliğin klasik yapılanmasının ötesine gidilmesi çabaları olumludur ancak amaçların çok açık, samimi olması, eleştirel değerlendirmelere kulak verilmesi de

---

⁷⁷ Emniyet için övünç kaynağı olan “Web Üzerinden Mahalle Polisine Erişim Projesi” 2017 yılı itibarıyla işlevsizdir.

⁷⁸ Cengiz Başar, *Toplum Destekli Polislik Hizmeti Uygulamaları: İskenderun Örneği*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay, 2016, s.121-122.

⁷⁹ Kamil Ekmekçi, *Personel Bakış Açısıyla Toplum Destekli Polislik: Ankara Örneği*, Polis Akademisi, Ankara, 2010, s.86.

bu süreçte gereklidir. Bu konuda çok umutlu olmak mümkün görünmemektedir. Polis, örgüt dışından gelen seslere yeterince kulak vermemekte, savunma refleksiyle hareket etmektedir.

Türk Emniyet Örgütünün yumuşak polislik ile sert polislik tercihi/dengesi arasında hangi noktada duracağına Türkiye’nin iç dinamiklerinin yanı sıra AB ile ilişkilerin de belirli bir etkisinin olacağı söylenebilir.

TDP, sivil ve gönüllü kuruluşların katılımını içeren bir güvenlik yönetimi modelidir. Katılımcılık boyutunda yönetim mekanizmasını kullanmaya dönük bir modeldir. Ancak, katılımcılık boyutu Türkiye’deki uygulamada araşsaldır. Bilgi alma ve verme, yurttaşla iyi ilişkiler kurma ya da danışma ile sınırlıdır. “Siz polis olsaydınız ne yapardınız” yaklaşımı en üst katılım anlayışıdır. Batıda daha gelişmiş mekanizmalar özellikle yerel düzeyde oluşturulmuştur ancak bu mekanizmaların da gerçek bir katılım sağlamadığı söylenebilir. Temsil mekanizması ile katılım sağlanmaya çalışıldığında, temsil edilenle temsil eden arasında kopukluk en başta gelen sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğrudan halk katılımı söz konusu olduğunda güvenlik konularının uzmanlık gerektirmesi, katılan toplumsal kesimlerin beklentileri arasındaki farklılıklar gibi nedenler gerçek bir katılımı sınırlamaktadır. Örneğin farklı cinsiyet, yaş, etnik kimlik ve gelir düzeyine göre farklı güvenlik beklentileri olmaktadır.

Türkiye örneğinde 1990’ların başından beri yapılan ve şimdilerde TDP kapsamına alınan huzur toplantıları geçmişte ya katılımcı yurttaş olamadığı için iptal edilmiş, ya katılımcılar “zorla” toplanmış ya da katılımcılar sadece dinlemiş ve alkışlamıştır.⁸⁰ Kuşkusuz, kötü örnek, örnek olmaz ve bu kötü uygulamalar huzur toplantılarının iptal edilmesine gerekçe olamaz. Bu toplantıların başarılı olabilmesi için gerekli düşüncel ve uygulamalı çabalar gösterilmelidir. Ama makro çözümlerin önemi bir kez daha karşımıza çıkmaktadır. Düşünen ve konuşan bir Türkiye, demokratikleşen bir Türkiye’ye doğru gidildiği ölçüde, ailede ve okulda demokrasi uygulanıp öğrenildikçe katılımcı mekanizmalar amaca uygun çalışabilecektir.

TDP’ye yönelik siyasal ve bürokratik desteğin sağlanması durumunda halk desteğin de sağlanabileceği söylenebilir. Bu ise, salt polislik hizmetlerine indirgenebilecek bir anlayış değildir. Siyasal düzlemde ülkenin demokratikleşmesi ile yakından ilişkilidir. TDP, ister toplumun polislik yapması olarak algılanıp uygulansın, isterse de polisin sunduğu hizmetlerin toplum tarafından desteklenmesi olarak anlaşılсын nasıl uygulandığı önemli bir değişken olarak karşımıza çıkacaktır. Bu bağlamda devletin demokratikleşmesi önemli bir koşuldur.⁸¹

---

⁸⁰ Kemal Çelebi, “Huzur Toplantısı ve Sonrası”, *Çağın Polisi*, S. 29, 2004.

⁸¹ Robert Reiner, “Polis, Sınıf ve Siyasa”, *Birikim*, S. 46-47, 1978, s. 104.

SONUÇ

Kamu yönetiminde yeniden yapılanma kapsamında, Dünya’da kamusal güvenlik hizmetlerinde yerelleşme, gönüllü güvenlik, sivilleşme ve özel güvenlik unsurlarını kapsayan bir değişim süreci yaşanmaktadır. Güvenliğin sağlanmasına çok kurumlu yaklaşım ve “gönüllülük” söylemiyle Türkiye’de TDP yönetim modelinin güvenlik hizmetlerine yansması potansiyelini içermektedir. Özel güvenlik, yerelleşme, sivilleşme ve gönüllü güvenlik unsurları kullandığı ölçüde de yeni liberal politikaların güvenlik hizmetlerine aktarılmasına aracılık edebilecek bir modeldir. Diğer yandan da artan güvenlik gereksinmesine, mevcut polislik stratejisinin yetersizliklerine bir yanıt arayışının sonucu olarak uygulanmaya başlamıştır.⁸²

TDP güvenliğin salt polis eliyle sağlanması değildir. Güvenliğin sağlanmasına özel sektörün, sivil toplum örgütlerinin ve yurttaşların katılımını öngörmektedir. Bu nedenle TDP bütünüyle yeni olmasa da yeni unsurlar içeren ve farklı yönleri bulunan bir polislik anlayışıdır. Türkiye’deki uygulamasına bakıldığında da güvenliğin sağlanması açısından yeni unsurlar taşıdığı görülmektedir.

TDP’nin “önleme” fikrini yeniden canlandırması yönüyle modern polisliğin kurulmasındaki amaca yöneldiği söylenebilir. Türkiye’de TDP yeni uygulanmaya başlanması nedeniyle yönetim mekanizması ve gönüllü güvenlik bakımından, birkaç deneyim ve çaba dışarıda bırakılırsa henüz işlememektedir. Türkiye’de TDP’nin “devlet odaklı” kurgulandığı söylenebilir. Ayrıca asayiş birimine özgü bir proje olarak planlandığı, küçük suçları önlemeyi hedeflediği, suç korkusunu azaltarak güvenlik algısını yükseltmeyi amaçladığı anlaşılmaktadır. TDP’nin diğer boyutu da, ülkemizde, halkla ilişkiler faaliyeti ya da “imaj yenileme” çalışması olarak değerlendirilmesidir. Ancak bu değerlendirme statik olup dinamik bir bakış açısından TDP’nin özel güvenlik ve gönüllü güvenlik yönlerinin de dikkate alınması gerekir. Her iki gelişmenin güvenliğin sağlanmasında kapladığı alan arttıkça ve polisin görünürlüğünün azalması durumunda, gelecekte polisin konumunun halk tarafından sorgulanmasına söz konusu olabilecektir. Türkiye’de bu yönde bir gelişme henüz belirmemiştir ve yakın dönemde de öngörülebilir değildir.

Kurulduğu günden bu yana TDP kapsamındaki faaliyetler ve gelişmeler incelendiğinde temel polislik stratejisine dönüşme olasılığı bulunmayan, klasik polisliği tamamlayıcı bir görünümde olan TDP 2017 yılında alınan idari bir kararla işlevsizleşmiştir. Kararın geçici mi yoksa kalıcı mı olacağı zaman içinde görülecektir. Olasılıkla TDP’ye yönelik yüksek beklenti uygulamada

---

⁸² Yönetmelikte “işbirliği” kelimesi 30, “katılım” kelimesi 50 kezden fazla geçmektedir. Polise bilgi akışı kolaylaştırmak (md. 10/4) amaçlardan birisidir. Yerel sorunlara odaklılık (md. 9) ve bu nedenle yerel çözümler üretme (md. 9-11) de vurgulanmaktadır.

gerçekleşmemiştir. Kaldı ki TDP faaliyetlerinin gerçek anlamda hayata geçirilmesinde eksikliklerin bulunduğu belirlenmiştir⁸³.

TDP, suçun önlenmesine yönelik bir anlayış içermektedir. Ancak makro sorunlar (işsizlik, gelir dağılımı adaletsizliği, kamu hizmetlerinin etkinliği, etnik sorunlar vb.) çözülmeden suçun önlenmesi olanaklı değildir. Suçu doğuran nedenlere müdahale etmek gerekmektedir. Ancak bu müdahale salt polisin görevi değildir. Bu durumda polisin aslında başarması “imkansız” bir görevi yerine getirmekle görevli bir kurum olduğu değerlendirilmesi gerçekçi görünmektedir. Güvenliğin sağlanmasında bütüncül bakış büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Apan, Ahmet. “Toplum Destekli Polislik”, *Polis Dergisi*, Sayı: 42, 2004, ss. 13-18.
- Arap, İbrahim. *Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Bağlamında Devletin Temel İşlevlerinden Olan Güvenlik Hizmetlerindeki Dönüşüm*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2009.
- Arap, Kavili Sultan. *Belediyeler ve Katılımcı Uygulamaları*. Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri Kitabı-2. TODAİE, 2009, ss.971-992.
- Başar, Cengiz. *Toplum Destekli Polislik Hizmeti Uygulamaları: İskenderun Örneği*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay, 2016.
- Bayley, David, *Gelecek İçin Polis*, Ankara: EGM Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2006.
- Bayley, David ve Shearing, Clifford. “The Future of Policing”, *Law & Society Review*, Vol.30, No.3, 1996, ss. 585-606.
- Bora, Tanıl. *Medeniyet Kaybı, Birikim*, İstanbul, 2006.
- Çelebi, Kemal. “Huzur Toplantısı ve Sonrası”, *Çağın Polisi*, Sayı: 29, 2004, ss. 29-30.
- Doig, James. “Polis Sorunları, Öneriler ve Yeniden Düzenleme Stratejileri”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 4, 1970, ss. 61-72.
- EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü). 2006 Mali Yılı Faaliyet Raporu, Ankara, EGM, 2007.
- EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü). 2007 Mali Yılı Faaliyet Raporu, Ankara, EGM, 2008.
- EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü). *Performans Programı 2009-2011*, Ankara, EGM, 2009.

---

⁸³ Berkay Kırdar, *Kamu Güvenlik Politikası Tercihinde Toplum-Destekli Polislik*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Celal Bayar Üniversitesi, 2015, s.216.

- EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü). Performans Programı 2013, Ankara, EGM, 2013.
- EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü). Faaliyet Raporu 2012, Ankara, EGM, 2012.
- EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü). Faaliyet Raporu 2013, Ankara, EGM, 2013.
- EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü). Faaliyet Raporu 2014, Ankara, EGM, 2014.
- EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü). Faaliyet Raporu 2015, Ankara, EGM, 2015.
- EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü). Faaliyet Raporu 2016, Ankara, EGM, 2016.
- EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü). 2017 Yılı Performans Programı, Ankara, EGM, 2017.
- EGMADB (Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı). Toplum Destekli Polislik: Hizmet Standardı ve Kılavuz Belgeleri, Ankara, EGMADB, 2007.
- EGMEDB (Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı). Toplum Destekli Polislik: Genel Geliştirme Eğitimleri, Ankara, EGMEDB, 2004.
- Ergut, Ferdan. “Polis Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 34, Sayı: 1, 2001, ss. 59-79.
- Ferreira, Bertus R. “The Use And Effectiveness Of Community Policing In A Democracy”, *Policing In Central and Eastern Europe: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West* içinde, Ed. Milan Pagon. 1996, <https://www.ncjrs.gov/policing/use139.htm>
- Geleri, Aytekin. *Önleyici Polislik*, Ankara, Seçkin, 2003.
- Gleizal, Jean-Jacques, Domenach, Jacqueline G. ve Journes, Claude. *Batı Demokrasilerinde Polis*, Ankara, Temiz, 2000.
- Goldstein, Herman. “Kentsel Bazı Sorunlar ve Polis”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 4, 1970, ss. 85-91.
- İçişleri Bakanlığı. Vatandaş Memnuniyetine ve Halk Desteğine Bağlı Polislik Hizmeti Hedefliyor, (2006), <http://www.dunyagazetesi.com.tr/haberArsiv.asp?id=185809>, (Erişim tarihi: 10.12.2006).
- İçli, Tülin. “Toplum Destekli Polislik Amaçları ve Etkinliği”, *Polis Dergisi*, S. 42, 2004, ss. 124-127.
- Kırdar, Berkay. *Kamu Güvenlik Politikası Tercihinde Toplum-Destekli Polislik*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Celal Bayar Üniversitesi, 2015,
- Köksal, Oğuz Kağan. “Aydın Konuşu”, *Standard*, Yıl 47, S. 559, 2008, ss. 22-27.

Plummer, Larry. "Community Policing: Thriving Because It Works", *Police Quarterly*. Vol. 2, No. 1, 1999, ss. 96-102.

Polis Sorunu ve Pol-Der Olayı, *Birikim*, S. 46-47, 1978, ss. 96-100.

Reiner, Robert. "Polis, Sınıf ve Siyasa", *Birikim*, Sayı: 46-47, 1978, ss. 101-110.

Reiner, Robert. "Policing a Postmodern Society", *The Modern Law Review*, Vol. 55, No. 6, 1992, ss. 761-781.

Savage, Stephen. "Tackling Tradition: Reform And Modernization Of The British Police", *Contemporary Politics*, Vol: 9, No: 2, 2003, ss. 171-184.

Sherman, Lawrence. "Policing Communities: What Works?", *Crime and Justice*. Vol.8, 1986, ss. 343-386.

Skolnick, Jeremo ve Bayley, David. "Theme and Variation in Community Policing", *Crime and Justice*, Vol.10, 1988, ss.1-37.

USAK (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu). İstanbul Kent Güvenliği Projesi II. Çalıştay Değerlendirme Raporu, Ankara, 2008

Weber, Max. *Sosyoloji Yazıları* (Çev. T. Parla), İstanbul, İletişim, 1998.

Mevzuat

08/07/2003 tarihli İçişleri Bakanlığı Strateji Merkez Başkanlığı'nın B.05.0STM0710001/93 sayılı "Toplum Destekli Güvenlik Hizmeti" konulu genelgesi.

Ağustos 2003 tarihli Valiliklerin Toplum Destekli Güvenlik Hizmeti Genelgesi

2004 tarihli İçişleri Bakanlığı TDP Hizmetleri Projesi Genelgesi

31/05/2006 tarih ve B.05.1.EGM.0.11.05.01-50 sayılı İçişleri Bakanlığı EGM Genelgesi (Toplum Destekli Polislik)

26/01/2009 tarihinde Bilgi Edinme Başvurusuna EGMADB'nin 109-23666 Sayılı Cevabı

18/02/2009 tarihli Emniyet Genel Müdürlüğü Toplum Destekli Polislik Hizmetleri Yönetmeliği (28/11/2011 tarihinde güncellenmiştir).